

POHJOIS-SATAKUNNAN PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄN TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUS YHTYMÄVALTUUSTOLLE

Sisällys

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	2
1.1 Kokoonpano	2
1.2 Tehtävät, toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet.....	2
1.3 Yhteys tilintarkastajaan	2
1.4 Toimintamuodot.....	3
2. KUNTAYHTYMÄN TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEKÄ TOIMINNAN TULOKSELLISUUDEN JA TARKOITUKSENMUAKISUUDEN ARVIOINTI	3
2.1. Yhtymähallitus, hallinto ja henkilöstö	3
2.2 Terveyspalvelut.....	5
2.3 Sosiaali- ja perhepalvelut	5
2.4 Ikäihmisten palvelut.....	6
2.5 Ympäristöpalvelut.....	6
2.6 Kuntayhtymää koskevat taloudelliset tavoitteet.....	7
3 YHTEENVETO	7

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Kokoonpano

Kuntalain 121.1§:n mukaan yhtymävaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Yhtymävaltuusto on kokouksessaan 9.9.2021 valinnut tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

<u>Varsinainen jäsen</u>		<u>Henk.koht.varajäsen</u>	
Kauko Ylikoski (pj)	(8)	Susanna Järvenpää	(0)
Kaija Kangas (vpj)	(8)	Marko Lähdekorpi	(0)
Katri Lahdensivu	(7)	Tarmo Sairio	(0)
Pentti Luodetlahti	(8)	Johanna Aho	(0)
Leena Koivunen	(7)	Jari Silmunmaa	(0)
Tapio Rauhala	(8)	Raili Kunnaspuro	(0)
Jaana Kovanen	(8)	Olavi Leppänen	(0)

Suluissa on esitetty osallistumiskerrat kokouksiin. Kokouksia on ollut 8 kpl.

Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja Kaija Kangas on ilmoittanut pysyvänä esteellisyytenä, että hän on ollut yhtymähallituksen varapuheenjohtaja kevään 2021. Tarkastuslautakunnan jäsenillä ei ole ollut muita ns. pysyviä esteellisyyksiä.

1.2 Tehtävät, toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on KunL 121 §:n mukaan arvioida, ovatko yhtymävaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tuloksellisuutta tarkastellaan laajasti toiminnan onnistuneisuutena, arvioiden miten hyvin kuntayhtymä täyttää tehtävänsä asukkaiden palvelujen tuottajana.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Yhtymähallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta (KunL 121.5§).

1.3 Yhteys tilintarkastajaan

Kuntayhtymän tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy vastuullisena tilintarkastajanaan Vesa Keso, JHT. Avustavana tarkastajana on toiminut HT Heli Lopenen.

1.4 Toimintamuodot

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain edellyttämiä asioita tilivuodelta 2021 kokouksissaan työohjelmassa sovitun kokousaikataulun mukaisesti. Vuoden 2021 arviointityön painopistealueena on ollut lastensuojelun perhehoito ja laitospalvelut, vanhusten kotona asumista tukevat palvelut ja lääkärin ajanvarausvastaanotto.

Kokouksissa on ollut kuultavina kuntayhtymäjohtaja, talousjohtaja, perhepalvelupäällikkö, sosiaalipalvelupäällikkö, sosiaali- ja perhepalvelujohtaja, henkilöstöpäällikkö, ylilääkäri, vanhustyön johtaja ja terveystalouden johtaja.

Tarkastuslautakunta on saanut johtavien viranhaltijoiden toimesta selvityksiä kuntayhtymän toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta sekä toiminnan tuloksellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Viranhaltijoiden täytettäväksi on annettu arviointilomake, joka on liitteineen toimitettu ennen kokousta tarkastuslautakunnan jäsenille.

Osana arviointityötä tarkastuslautakunta seuraa kuntayhtymän toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunnan jäsenille on toimitettu toimielinten pöytäkirjat. Pöytäkirjoja seuraamalla lautakunta on suorittanut hallinnon seuraamista sekä kerännyt tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta.

Arviointityöhön liittyviä tutustumiskäyntejä ei ole toteutettu arviointivuoden 2021 aikana.

2. KUNTAYHTYMÄN TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEKÄ TOIMINNAN TULOKSELLISUUDEN JA TARKOITUKSEN MUKAISUUDEN ARVIOINTI

2.1. Yhtymähallitus, hallinto ja henkilöstö

Tarkastuslautakunnalle on selvitetty Tapalan Peruspalvelukeskuksen peruskorjaushankkeen toteutumista. Saadun selvityksen mukaan Tapalan peruspalvelukeskuksen peruskorjausinvestoinnin toinen vaihe on valmistunut ja otettu käyttöön 1.9.2021. Ennen kolmannen vaiheen aloittamista on tehty vielä lisäkartoitus toiminnan tulevista tarpeista. Kolmannen vaiheen toteuttaminen käsitellään vielä Kankaanpään kaupungin hallinnossa.

Tarkastuslautakunta keskusteli kuntayhtymän tiloissa olevista Kankaanpään kaupungin taidekokoelmaan kuuluvista teoksista. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että taidekokoelman omistus huomioidaan hyvinvointialueuudistuksen ja irtaimiston siirtymisen yhteydessä.

Hoitotakuun toteutuminen

Tarkastuslautakunta oli pyytänyt selvitystä hoitotakuun toteutumisesta kuntayhtymän toimialueella.

Terveystaloudenlaki takaa kiireettömään hoitoon pääsulle tietyt määräajat. Jos terveystalouden keskus tai sairaala ei voi tarjota hoitoa säädettyssä ajassa, niiden on hankittava

se muualta. Kuntayhtymän on julkaistava vähintään neljän kuukauden välein internetissä tiedot kiireettömään hoitoon pääsyn odotusajoista.

Kuntayhtymän internetsivuilla 18.11.2021 olevan tiedon mukaan hoidon tarpeen arviointi voidaan tehdä 0-3 päivän kuluessa ja lääkärihoitoon pääsee 2-4 viikon kuluessa. Suun terveydenhuollon osalta aikaa ei ollut esitetty. Saadun selvityksen mukaan hammaslääkäriin pääsee hoitotakuun määräaikojen puitteissa. Myös yhteydenotto terveystieteiden keskuksen onnistuu hoitotakuun määräysten puitteissa.

Henkilöstöhallinto

Tarkastuslautakunnalle on selvitetty ylitoiden kertymisestä tehdyn kartoituksen sisältöä ja kartoituksen johdosta tehtyjä toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että ylitoiden seurantaan saadaan tarkoituksenmukaiset kontrollit, joilla voidaan varmentaa työntekijöiden tasapuolisen kohtelun sekä työsuojelumääräysten ja kuntayhtymän antamien määräysten toteutuminen.

Henkilöstöpäällikkö on esitellyt tarkastuslautakunnalle perustietoja kuntayhtymän henkilöstöstä. Saadun selvityksen mukaan kuntayhtymässä on 484 vakanssia, 85 virkaa ja 391 tointa. Henkilöstöstä 25 on miehiä ja 459 naisia. Henkilöstön keski-ikä on 46,5 vuotta.

Tarkastuslautakunnalle esiteltiin työhyvinvointiin ja sen seurantaan liittyviä asioita. Saadun selvityksen mukaan kuntayhtymän henkilöstölle on tehty Kevan työhyvinvointikysely vuosina 2013, 2016 ja 2020. Viimeisin kysely on tehty alkuvuodesta 2022 mutta tämän kyselyn tuloksia ei ole vielä käytettävissä.

Saadun selvityksen mukaan vuoden 2020 kyselyn tulokset on käsitelty kuntayhtymähallituksessa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että myös vuoden 2022 henkilöstökyselyn tulokset käsitellään yhtymähallituksessa ja että tuloksia hyödynnetään toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä.

Eri kuulemisissa on noussut esille henkilöstön kokema henkinen ja fyysinen rasitus sekä tähän liittyvä uupumus. Joissain tapauksissa tämä on johtanut jopa irtisanoutumisiin. Tarkastuslautakunta korostaa hyvän henkilöstöhallinnon merkitystä tarkoituksenmukaisen ja tulokellisen toiminnan järjestämisessä. Hyvällä henkilöstöhallinnolla on yhteys myös rekrytointien onnistumiseen.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että rekrytoinnit tapahtuvat koko kuntayhtymässä yhtenäisten käytäntöjen mukaisesti. Yhtenäistäminen edellyttää rekrytointien riittävää ohjeistusta.

Tarkastuslautakunnalle oli toimitettu kuukausikohtainen yhteenveto vuoden 2021 ylityökorvausten ja tehtyjen ylityötuntien määrästä. Saadun selvityksen mukaan ylityökorvauksia oli maksettu vuoden 2021 aikana yhteensä 168 712 € ja tehtyjä ylityötunteja oli tehty 6 790 tuntia.

Henkilöstöpäälliköltä oli etukäteen pyydetty selvitystä sairauspoissaolojen kehityksestä vuosina 2017-2021 tulosalueittain. Tarkastuslautakunnalle oli toimitettu työterveyshuollon laatima yhteenveto sairauspoissaoloista. Saadun selvityksen mukaan vuonna 2021 oli yhteensä 9311 sairauspoissaolopäivää. Viimeisimpänä vuotena ennen koronapandemiaa v 2019 sairauspoissaolopäiviä oli 10 966.

Saadun selvityksen mukaan kehityskeskusteluja on tehnyt 43 % henkilöstöstä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kuntayhtymässä käydään suunnitelmallisesti kehityskeskustelut koko henkilöstön kanssa.

2.2 Terveyspalvelut

Tarkastuslautakunnalle on selvitetty terveyspalveluiden tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen sekä tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä asioita. Saadun selvityksen mukaan koronapandemia on vaikuttanut suuresti terveyspalveluiden toimintaan vuonna 2021. Tämän lisäksi toimintaan on vaikuttanut mm. sopeuttamistoimenpiteiden jatkaminen, Tapalan peruspalvelukiinteistön remontti väistötiloihin ja osallistuminen lukuisiin sote-hankkeisiin.

Useiden kokoluokaltaan suuren muutosprosessin osuminen samalle vuodelle on lisännyt työmäärää ja vaikeuttanut alkuperäisiin tavoitteisiin pääsemistä.

Tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden parantamiseksi tehtynä toimenpiteenä tuotiin esille päivystys- ja kiirevastaanoton suoritteiden laskeminen n. 10 %. Tähän on päästy kehittämällä hoidon tarpeen ja kiireellisuuden arviointia (= triage) valtakunnallisten ohjeiden ja päivystysasetuksen mukaisiksi tavoitteena potilaan saama terveystyö, laadukas ja kustannustehokas hoito ja potilasturvallisuus -> saatiin vähennettyä potilaiden ”valumista” kiirevastaanotolle -> potilaiden hoito oikeassa paikassa.

Henkilöstöhallintoon liittyviä havaintoja on esitetty kootusti tämän arviointikertomuksen kohdassa 2,1.

2.3 Sosiaali- ja perhepalvelut

Perhepalvelupäällikkö on selvittänyt tarkastuslautakunnalle lastensuojeluun liittyviä asioita. Häneltä oli etukäteen pyydetty selvitystä 1) lainsäädännön, 2) Stm:n ohjeistuksen ja 3) Posan oman ohjeistuksen edellyttämän palvelutason toteutumisesta sekä perhe- ja laitospalveluiden valvonnasta. Perhepalvelupäälliköltä oli myös pyydetty selvitystä keskeisten tunnuslukujen kehityksestä 2017-2021.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan toiminta on ollut Lastensuojelulain (417/2007) edellyttämän palvelutason mukaista ja toiminnassa noudatetaan Stm:n ohjeita.

Posan omaa ohjeistusta on viranhaltijoiden ratkaisuvallan osalta päivitetty vuonna 2021 ja vuonna 2020 on yhdenmukaistettu taloudellisen tuen ohje. Saadun selvityksen mukaan tukihenkilöpalveluiden ohjeessa on päivitystarvetta.

Tarkastuslautakunnalle on selvitetty perhehoidon ja laitospalveluiden valvonnan toteuttamiseen liittyviä asioita. Saadun selvityksen mukaan laitoshuollon valvontakäynnit on tehty kaikkiin Posan alueen yksiköihin vuonna 2021. Valvontaa tehdään yhteistyössä Lounais-Suomen aluehallintoviraston kanssa.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota lastensuojeluilmoitusten huomattavaan kasvuun vuosina 2020 ja 2021. Saadun selvityksen mukaan ilmiö on valtakunnallinen ja sillä voi olla yhteys koronapandemiaan.

Saadun selvityksen mukaan perhehoidon hoitopäivien lukumäärä on pysynyt samalla tasolla vuosina 2017-2021. Laitoshoidon hoitopäivien lukumäärän ennakoidaan kasvavan vuodesta 2020 vuoteen 2021 ja päätyvän suunnilleen vuoden 2019 tasolle.

Sosiaalipalvelupäälliköltä oli pyydetty selvitystä sosiaalipalveluiden kuljetuspalveluista ja niiden hankintaprosessista. Sosiaalipalveluiden kuljetuspalvelut voidaan jakaa Sosiaalihuoltolain mukaiseen kuljetuspalveluun ja Vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun. Näistä sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on määrärahasidonnaista. Sosiaalipalveluiden kuljetuspalveluiden kustannukset ovat noin 1,2 M€ vuodessa.

Tarkastuslautakunnalle selostettiin kuljetuspalveluiden kilpailutusprosessin toteutumiseen liittyviä asioita. Tarkastuslautakunta keskusteli kuljetuspalveluiden laskutukseen liittyvistä sisäisen valvonnan kontrolleista.

Tarkastuslautakunta keskusteli mm. kestäväen kehityksen tavoitteesta sosiaali- ja perhepalveluissa. Tarkastuslautakunta katsoo, että luonteensa puolesta kestäväen kehityksen tavoite sopisi paremmin koko kuntayhtymän tavoitteeksi kuin yksittäisen tulosalueen.

2.4 Ikäihmisten palvelut

Tarkastuslautakunnalle on esitelty vanhusten kotona asumista tukeviin palveluihin liittyviä asioita etukäteen toimitetun kirjallisen aineiston pohjalta.

Kotihoidossa on 98 hoitajaa, joista 13 on sairaanhoitajia ja 85 lähi-, perus- tai kodinhoitajaa. Lisäksi on 4 palvelunohjaajaa, jotka tekevät asiakasarviointeja ja esimiestyötä. Saadun selvityksen mukaan henkilöstöä liikutellaan joustavasti kuntien välillä.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kotihoidon asiakaskäyntien lukumäärä on kasvanut noin 25 % vuodesta 2017 vuoteen 2021. Asiakkaiden määrä on kasvanut samalla ajanjaksolla noin 33 %. Kotihoitoon käytetyt työtunnit ovat tästä kehityksestä huolimatta pysyneen samalla tasolla. Tämä johtuu siitä, että käyntien pituutta on lyhennetty ja näin on pystytty antamaan samalle asiakkaalle useampi käynti päivässä.

Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan ikäihmisten palvelut ovat olennaisilta osin olleet asetettujen tavoitteiden mukaista. Henkilöstön kouluttautumiseen liittyvänä asiana on tuotu esille, että henkilöstö on aikaisempaa oma-aloitteisempaa osallistumaan koulutuksiin ja kiinnostus oman työn kehittämiseen on ollut aikaisempaa suurempaa.

Henkilöstöhallintoon liittyviä muita havaintoja on esitetty kootusti tämän arviointikertomuksen kohdassa 2.1.

2.5 Ympäristöpalvelut

Tarkastuslautakunnalle on selvitetty terveysturvallisuuden toiminnan tavoitteita sekä niiden toteutumista ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia.

Tarkastuslautakunta katsoo, että ympäristöpalveluiden toiminta on olennaisilta osin ollut asetettujen tavoitteiden mukaista.

2.6 Kuntayhtymää koskevat taloudelliset tavoitteet

Kuntayhtymän ulkoiset toimintakulut 62,0 M€ toteutuivat vuonna 2021 edellisvuotta pienempinä. Vuonna 2021 ulkoiset toimintakulut olivat 59,3 M€ ja vuonna 2019 60,2 M€. Posan kuntalaskutus oli 1,1 M€ pienempi kuin vuonna 2019.

Tuloslaskelman osoittamaksi tilikauden ylijäämäksi muodostui 254,95 €. Taseessa ei ole katettavaa alijäämää.

3 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta katsoo, että kuntayhtymän toiminta on ollut olennaisilta osin yhtymävaltuuston asettamien tavoitteiden mukaista. Tavoitteiden edellyttämien toimenpiteiden toteuttamisesta on ainakin osittain vaikeuttanut keväällä 2020 alkanut pandemia, Tapalan peruspalvelukeskuksen peruskorjaus sekä organisaatiouudistus.

Tarkastuslautakunta katsoo, että keskeinen huomio kuntayhtymän toiminnan kehittämisessä tulee kohdistaa henkilöstöhallintoon. Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvällä henkilöstöhallinnolla on yhteys myös rekrytointien onnistumiseen.

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävän vuodelta 2021 ja jättää vuoden 2021 arviointikertomuksen kuntayhtymän yhtymävaltuuston käsiteltäväksi.

Yhtymähallituksen yhtymävaltuustolle annettava lausunto arviointikertomuksen aiheuttamista toimenpiteistä pyydetään antamaan tiedoksi myös tarkastuslautakunnalle.

Kankaanpäässä 19.5.2022

Kauko Ylikoski
puheenjohtaja

Kaija Kangas
varapuheenjohtaja

Tapio Rauhala

Leena Koivunen

Jaana Kovanen

